

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ 19 ก.ค. 2541	ปีที่ 21	ฉบับที่ 7307	หน้า 5
------------------------------------	------------------------	-------------	-----------------	-----------

อวยเรื่อง
เมืองล้านนา
ปีที่ ๑๓

“ลังกาวงศ์สู่ล้านนา” ยุครุ่งเรือง ของพุทธศาสนาในเชียงใหม่

ใน อดีตคนเชียงใหม่และผู้ที่อาศัยอยู่ในล้านนามีการนับถือภูติผี
วิญญาณ จนกระทั่งอิทธิพลของพุทธศาสนาจากดินแดนที่เจริญรุ่ง
เรืองมาก่อนแผ่ขยายเข้ามา เช่นจากอาณาจักรสุโขทัย อาณา
จักรหงสาวดี เป็นต้น
ความเชื่อเหล่านี้ได้ถูกผสมผสานกันทั้งผีและพุทธ ซึ่งมีพิธีกรรมต่างๆ
หลงเหลือปรากฏมาจนถึงปัจจุบัน การเข้ามาของพุทธศาสนาจึงทำให้หัวเรื่อง
ต่างๆ ของล้านนาสามารถเชื่อมโยงเข้าหากัน ด้วยความเชื่อที่เป็นหนึ่งเดียว ชาว
ล้านนาจึงเดินทางไปมาหาสู่กันได้สะดวกขึ้น ซึ่งเอื้อต่อความเชื่อความศรัทธา
ของชาวล้านนาที่ว่า อย่างน้อยครั้งหนึ่งในชีวิตจะต้องเดินทางไปนมัสการพระ
ธาตุนพรัตน์เกิดในที่ต่างๆ ให้ได้
พระพุทธศาสนาลังกาวงศ์เผยแผ่เข้ามายัง
เชียงใหม่เป็นครั้งแรกในรัชสมัยพญาเกือนา โดย
พระองค์ทรงเป็นธรรมิกราช บ้านเมืองร่มเย็นเป็นสุข
ครั้งนั้นทรงสดับกิตติคุณของพระมหาเถระรูปหนึ่ง
ชื่อพระอุทุมพรบุปผามหาสวามี เป็นพระลังกาแต่
มาจำพรรษาที่เมืองนครพน (เมาะตะมะ) พญาก็
นาจึงส่งทูตไปอาราธนาพระอุทุมพรมาเชียงใหม่ แต่

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ 19 ก.ค. 2541	ปีที่ 21	ฉบับที่ 307	หน้า 5
------------------------------------	------------------------	-------------	----------------	-----------

ท่านปฏิเสธรว่า ท่านชราภาพมากแล้ว ขอส่งหลานชายคือพระอานันทเถระและคณะสงฆ์จำนวนหนึ่งมาแทน เมื่อพระอานันทมาถึง พญากือนานิมนต์ให้เป็นอุปชฌาย์บวชกุลบุตรเชียงใหม่ตามคติลังกาวงศ์ พระอานันทก็ปฏิเสธ จึงกล่าวว่า พระอุทุมพรได้มอบอาญาสิทธิ์ตั้งพระเถระผู้ใหญ่ 2 รูป ชาวสุโขทัย คือ พระสุมนเถระ และ พระโณมทัสสีเถระ ให้เป็นอุปัชฌาย์ในนิกายลังกาวงศ์ ขอให้ไปนิมนต์พระรูปใดรูปหนึ่งขึ้นมาเถิด

พญากือนาจึงส่งทูตลงมาเฝ้าพระเจ้าไชยสิริแห่งสุโขทัย ทูลขอพระสุมนเถระขึ้นไปเชียงใหม่ ครั้นนั้นกษัตริย์เมืองเชียงใหม่ได้เสด็จลงมาประทับที่ตำบลแสนข้าวห่อ (ปัจจุบันคือบริเวณพิพิธภัณฑสถานหริภุญไชย) เมืองลำพูน จากนั้นจึงอัญเชิญพระสุมนเถระให้มาจำพรรษาอยู่ที่วัดพระยืน ให้อุปสมบทชาวลำพูน และร่วมกับพญากือนาบูรณะพระสถูปวัดพระยืนใหม่ พร้อมทั้งสร้างพระพุทธรูปยืนอีก 3 องค์ รวมของเก่าอีก 1 องค์ เป็น 4 องค์

เมื่อออกพรรษาแล้ว พญากือนาได้นิมนต์พระสุมนเถระมาเชียงใหม่ โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างวัดสวนดอกขึ้นในบริเวณสวนไม้พยอมของพระองค์ให้เป็นที่พักจำพรรษาของพระมหาสุมนเถระแล้วทำพิธีสถาปนาอุษยา

ภิเษกพระสุมนเถระขึ้นเป็นพระสังฆราชองค์แรกของล้านนา พญากือนาได้สร้างเจดีย์วัดสวนดอกให้เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ 1 องค์ ในจำนวน 2 องค์ที่พระมหาสุมนเถระนำมาถวาย ส่วนพระบรมสารีริกธาตุอีกองค์หนึ่งนั้น พญากือนาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระธาตุประดิษฐานไว้ที่ดอยสุเทพ

พระมหาสุมนเถระ เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของผู้คนชาวเชียงใหม่และเป็นที่รู้จักในชื่อ นิกาย

วัดสวนดอก หรือ นิกายรามัญ เนื่องจากพระมหาสมณเถระเป็นพระลูกศิษย์ พระสวามีอุทุมพร ซึ่งเป็นพระมอญ เมืองเชียงใหม่จึงได้ชื่อว่าเป็นศูนย์กลาง แห่งพุทธศาสนานับแต่นั้นมา ในช่วงเวลานั้นเป็นยุครุ่งโรจน์แห่งพุทธศาสนา ในล้านนา ทำให้เกิดนักปราชญ์ขึ้นหลายคน มีการแต่งตำราและวรรณกรรม ทางพุทธศาสนาไว้มากมาย เช่น ชินกาลมาลีปกรณ์ ตำนานมูลศาสนาและ ตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ เป็นต้น

นิกายวัดสวนดอกได้รับความนิยมสูงสุด มีผู้ศรัทธามากมาย จนยึด ติดสุขที่มากับความนิยมศรัทธา วัตรปฏิบัติที่ไม่เคร่งครัดดังแต่ก่อน ทำให้เกิด ความแตกแยกในหมู่สงฆ์เกิดเป็นนิกายวัดป่าแดง ที่เคร่งครัดในวัตรปฏิบัติ มากกว่า นิกายวัดป่าแดงเป็นนิกายลังกาวงศ์ใหม่ เกิดขึ้นในรัชสมัยพญาสาม ฝั่งแกน ในครั้งนั้นมีพระสงฆ์จากล้านนาเดินทางไปศึกษาบวชเรียนที่ลังกา แล้ว กลับมาพร้อมกับพระชาวลังกา นำวัตรปฏิบัติเข้ามาเผยแผ่ในล้านนา เกิดการ จัดตั้งเป็นสาขาในถิ่นต่างๆ มากมาย ขณะที่นิกายวัดสวนดอกที่กำลังเสื่อมก็ ถูกโจมตีในเรื่องวัตรปฏิบัติที่หย่อนยาน

ความรุ่งเรืองแห่งพุทธศาสนาในดินแดนล้านนาส่งทอดมายังรัชสมัย ของพญาติโลกราช มีพระชาวลังกาชื่อ พระอุตตมปัญญา ได้ขึ้นมาประกาศ ลัทธิลังกาวงศ์ใหม่ ซึ่งเคร่งครัดกว่าเดิม อยู่ที่สำนักวัดป่ากวางเชิงดอยสุเทพ พญาติโลกราชทรงมีความเลื่อมใสในลัทธิลังกาวงศ์ใหม่เป็นอย่างมาก โดย พระองค์ทรงอุปถัมภ์ และเคยทรงเสด็จออกผนวชในคณะสงฆ์นี้เป็นเวลา 7 วัน จากนั้นโปรดให้ผูกพัทธสีมาวัดป่ากวาง

พญาติโลกราช ได้สดับเรื่องอานิสงส์การปลุกต้นมหาโพธิ์ จากพระ อุตตมปัญญา แล้วทรงเลื่อมใส จึงโปรดให้สร้างวัดใหม่ขึ้นทางทิศตะวันตก เชียงเหนือ ประกอบทั้งพุทธศักราชจะบรรจบครบ 2000 จึงเป็นการบำเพ็ญ กุศลฉลองยุค โดยให้สีหอำมาตย์หมื่นด้ามพร้าคิดเป็นแม่งาน เดินทางไปดู เจดีย์สถานในอินเดียและลังกา จำลองแบบวิหารพุทธคยาโลหปราสาท รัตน มาลีเจดีย์ มาสร้างขึ้นไว้ที่วัดแห่งใหม่ ให้ชื่อว่า มหาโพธาราม หรือ วัดเจ็ดยอด

ในสมัยนี้เองมีการสังคายนาพระไตรปิฎกได้สำเร็จภายใน 1 ปีนับเป็น ครั้งแรกของประเทศและเป็นครั้งที่ 8 ของโลก พุทธศาสนาในล้านนามีความ เจริญรุ่งเรืองเรื่อยมา ต่อเมื่อเมืองเชียงใหม่ตกเป็นเมืองขึ้นของพม่านานถึง 200 ปีวงการพระสงฆ์ได้รับเอาอิทธิพลจากพม่า คือนิยมบวชเณรมากกว่าบวชพระ จึงทำให้ขาดพระที่มีวิทยุและคุณวุฒิ ในยุคนี้จึงไม่มีปราชญ์แห่งพุทธศาสนา

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ 19 ก.ค. 2541	ปีที่ 21	ฉบับที่ 7307	หน้า 5
------------------------------------	------------------------	-------------	-----------------	-----------

ไม่มีตำราหรือวรรณกรรมทางศาสนาเช่นที่ผ่านมา อย่างไรก็ตามชาวพม่านั้นมีศรัทธาอันแรงกล้า จึงได้สร้างวัดไว้ในเชียงใหม่นับร้อยๆวัด ซึ่งเป็นศิลปกรรมแบบพม่าแฝงอยู่

เมื่อเมืองเชียงใหม่อยู่ในความปกครองของกรุงเทพฯ พุทธศาสนาในเชียงใหม่ซึ่งเคยเป็นศูนย์กลางของล้านนาจึงถูกปรับเปลี่ยนไปตามระเบียบปฏิบัติที่มาจากกรุงเทพฯ ข้อบังคับต่างๆ ล้วนถูกกำหนดมาจากส่วนกลาง ในช่วงเวลานี้ก็ได้เกิดวีรบุรุษในสมณเพศขึ้นคือครูบาศรีวิชัย พระภิกษุผู้เป็นที่เคารพศรัทธาของคนเมืองและชาวเขา พระภิกษุผู้ซึ่งสร้างกระแสแห่งพุทธศาสนาในเชียงใหม่ให้กลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้ง พระภิกษุผู้ปฏิรูปและบูรณะวัดวาต่างๆ ในเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียง จนท่านได้รับสมญานามว่าเป็นนักบุญแห่งล้านนา

อย่างไรก็ตามแม้ว่าพุทธศาสนาในเมืองเชียงใหม่จะเจริญรุ่งเรืองเพียงใดก็ตาม กระทั่งศาสนาคริสต์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญเผยแผ่ศาสนาในปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยมีพ่อครูแม็กกิลวารีซึ่งเป็นมิชชันนารีคนแรกที่เข้ามาในเชียงใหม่ ศาสนาคริสต์ไม่เพียงแต่เข้ามาเผยแผ่หลักธรรมของศาสนาเท่านั้น หากยังช่วยวางรากฐานของการศึกษาและการแพทย์ให้แก่เมืองเชียงใหม่ด้วย

ปัจจุบันเมืองเชียงใหม่ได้กลายเป็นศูนย์รวมของศาสนาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นพุทธศาสนา คริสตศาสนา ศาสนาอิสลาม หรือกระทั่งชาวจีนมุสลิมเชื้อสายยูนนานได้แผ่ขยายเข้ามาอยู่ในพื้นที่บางส่วนของเชียงใหม่แล้ว แต่กระนั้นก็มีอาจทำให้พุทธศาสนาซึ่งฝังรากลึกอยู่ในจิตใจของพี่น้องชาวเชียงใหม่ลบลือนหายไป

เอกสารประกอบ

เสถียร โพธิ์นัยคะ ประวัติพระพุทธศาสนา ฉบับมุขปาฐะ ภาค 2
แผ่นดินแห่งศาสนา นิตยสารสารคดี ฉบับสมโภช 700 ปีเชียงใหม่

จักรพงษ์ คำบุญเรือง

jakpong@chiangmainews.co.th